

en tot el segle XX. Jacint Ros Hombravella (Barcelona, 1934) comença a omplir amb el seu estudi un –en termes relatius– sorprenent buit bibliogràfic sobre la figura de Joan Sardà Dexeus (Barcelona, 1910-1995), sense la qual no s'entén l'evolució d'Espanya de país eminentment agrícola a membre de l'engranatge econòmic europeu modern.

Ros Hombravella, deixeble de Fabian Estapé i també format sota la influència de Sardà, ordena aquesta biografia en un estricte ordre cronològic que comprèn totes les etapes d'un home format a la London School of Economics, que va estudiar mentre era professor adjunt de la republicana Universitat Autònoma de Barcelona *Els problemes de la banca catalana* (1933), que atribuïa a la manca de mecanismes financers adequats a la Catalunya autònoma; professor de la Universitat de Caracas i assessor del Banc Central de Veneçuela (1951-1956) i director del Servei d'Estudis del Banco de España (1956-1965). Des d'aquesta darrera institució, Sardà fou una peça bàsica en el disseny del Pla d'Estabilització de 1959, que permeté al país superar una profundíssima crisi econòmica i significà la transformació econòmica del règim franquista, que abandonà el credo de l'autarquia per aferrar-se a partir d'aleshores a la liberalització econòmica com a mitjà de pervivència –entrant així en una dinàmica no desitjada per cap estament de la dictadura d'evolució de la societat espanyola cap a la modernitat que acabà fent cada cop més insostenibles els plantejaments discursius del règim.

Ros Hombravella sintetitza admirablement la vida i obra (més de 1970 publicacions) de Sardà Dexeus, aportant a més l'estudi d'una trentena de documents inèdits de l'economista. El volum es complementa amb un breu i útil annex on s'estudien les aportacions d'altres economistes sobre la naturalesa de les ciències econòmiques –i els seus protagonistes– a l'Espanya de la dècada de 1950.

NARRATIVA

Carson McCullers

La balada del cafè trist

Traducció de Yannick Garcia. Barcelona: L'altra editorial, 2016. 208 pp., 17 €

L'Altra Editorial emprèn amb la publicació de *La balada del cafè trist* la tasca d'actualitzar i relançar al mercat català l'obra de l'escriptora nord-americana Carson McCullers (Columbus, Georgia, 1917 - Nova York, 1967), reivindicada des de diversos àmbits de la crítica literària com una de les figures indispensables de la narrativa del segle XX. Afectada per una malaltia nerviosa des de jove –als trenta-un anys ja era paralítica de mig cos– que en tallà la progressió i en marcà l'obra, McCullers va fer-se un nom ja amb la seva primera novel·la, *El cor és un caçador solitari* (1940), a la qual van seguir èxits com *Reflexos en un ull daurat* (1941); *Frankie i la boda* (1946) i *La balada del cafè trist* (1951). *Rellotge sense manetes* (1961) i una inacabada autobiografia són les seves obres de maduresa.

La balada del cafè trist aplega una novel·la curta de títol homònim i sis contes més. Tots aquests relats comparteixen un escenari –constant en les novel·les de McCullers–: el sud dels Estats Units. Banyats tots ells en un profund to melancòlic, els relats que conformen aquest llibre parlen de temes que tocaven de prop l'autora: el mateix escenari geogràfic, en què s'havia criat; la insatisfacció de no poder assolir certes fites vitals; les dificultats amoroses, etc. Així, la protagonista de la novel·la curta que dona nom al volum es veu immersa en un triangle amorós de difícil resolució; mentre que els dels contes són alcohòlics; nenes prodigi que han deixat de ser-ho;

fins i tot personatges que es refugien tant en la imaginació que arriben a creure conèixer el rei d'un país, Finlàndia, que és una república. Davant d'aquest panorama, l'únic consol que ens queda és la bellesa amb què McCullers aconsegueix explicar totes aquestes historietes, retrats prou fidels de les desil·lusions que podia tenir la *common people* dels EUA de fa seixanta anys.

DIETARIS

Vicent ALONSO

Sobre una neu invisible.

Notes d'un dietari, 2003-2005

València: Publicacions de la Universitat de València, 2015. 352 pp., 18 €

Després de fer sortir a la llum una primera part del seu dietari amb *Trajecte circular* (2004), que comprenia només el 2001, l'assagista, poeta i traductor valencià Vicent Alonso (Godella, l'Horta, 1948) en publica a *Sobre una neu invisible* la part que comprèn de l'any 2003 al 2005. Guanyador entre d'altres premis de l'Ausiàs March; el Ciutat de Barcelona o el de la crítica de Serra d'Or, de la tasca intel·lectual d'Alonso també en destaquen haver participat en la fundació de les revistes de literatura *Daina* i *Caràcters, revista de llibres*. En l'apartat d'assaig, destaquen els llibres *Cròniques interessades* (2010) o *A manera de tascó. Notes sobre literatura* (2012); així com en el de poesia *Del clam de Jasó* (2002) i *En l'aspre vent del món* (2012). Alonso ha traduït al català Montaigne i Tristan Tzara.

Repasar les impressions que Vicent Alonso anava anotant de setembre de 2003 a octubre de 2005 ens permet retornar a un període de malversació de la despesa pública que, poc més d'una

dècada després, resulta –com a mínim– difícil de digerir. Veiem com l'autor es pregunta què hi pinta exactament ell al Fòrum de les Cultures de Barcelona –i de passada retrata el poc interès amb què se'l van prendre autors com Paulo Coelho–; es promet no tornar a mirar un informatiu de Canal 9 quan hi surtin informacions sobre Rita Barberà, Francisco Camps o l'arquitecte Calatrava, etc. Al mateix temps, però, llegir el dietari d'aquest autor ens permet fer un extens repàs de les seves preocupacions intel·lectuals; adonar-nos del nivell d'influència que la cultura francesa exerceix sobre ell; descobrir cites i passatges de poemes poc coneguts per al gran públic... *Sobre una neu invisible* fa una crònica interessant d'uns anys no tan llunyans cronològicament però sí conceptualment; i ens mostra, alhora, que la literatura pot ser un refugi immillorable en temps durs a l'esfera pública.

ASSAIG

Manuel BAIXAULI

Ningú no ens espera

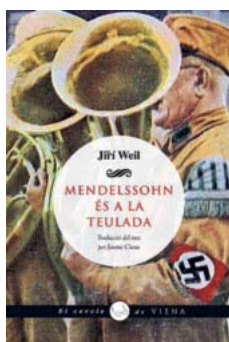
Barcelona: Edicions del Periscopi, 2016.

320 pàgines, 19 €

Manuel Baixauli (Sueca, 1963) és pintor i escriptor. Després d'una primera trajectòria centrada únicament en les arts plàstiques, la publicació del llibre de contes breus *Espiral* (1998) marca l'inici de la combinació amb l'exercici també de l'escriptura. L'aparició de *Verso* (2001) suposà el seu debut en el camp de la novel·la, en el que obtingué un gran èxit de crítica i vendes amb la publicació de *L'home manuscrit* (2007). La reelaboració d'*Espiral* (2010) i la publicació de *La cinquena*

planta (2014), llibre per el qual rebé el Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians i el Premi Joan Crexells de Narrativa, havien estat les darreres novetats de Baixauli fins ara.

Ningú no ens espera aplega articles publicats per l'autor al *Quadern* de l'edició valenciana del diari *El País* durant els darrers set anys, formats per textos que es complementen amb dibuixos del mateix autor –de fet, una de les grans virtuts d'aquest llibre és la cura amb que està feta l'edició, a tot color i preciosista. Al llarg del gairebé centenar d'articles que conformen el volum, Baixauli hi parla gairebé de tot. Al ser textos breus, podem parlar encara amb més motiu de que hi trobem pinzellades en les que hi va interrelacionant literatura –Rodoreda, Dickens, Pla, Melville, Fuster, i un llarg etcètera–; pintura –Bacon, Cézanne–; cinema –Haneke– i música –Pau Casals. Allunyant-se de la pedanteria, amb un estil directe, Baixauli reivindica i lliga totes aquestes expressions culturals entre si i amb la seva pròpia quotidianitat. La reflexió que en resulta sobre el seu cosmos està acompanyada d'una patina d'humor àcid que fa somriure un lector que podrà visitar i nodrir-se de nous referents i incorporar a aquesta llista a un artista tan interessant com Baixauli, si és que encara no l'hi tenia.

NARRATIVA

Jiří Weil

Mendelssohn és a la teulada

Traducció de Jaume Creus.

Barcelona: El Cercle de Viena, 2015.

288 pp., 22 €

Jiří Weil (Praskolesy, 1900 – Praga, 1956) és considerat, després de passar molts anys submergit en l'anonimat

–d'on el va rescatar Philip Roth–, un dels millors autors de la literatura sobre l'extermini jueu. Provenent d'una família jueva benestant, els seus estudis en literatura i filosofia a la universitat de Praga –així com la militància comunista des de jove– li permeteren combinar l'exercici del periodisme amb una feina de traductor de textos marxistes al departament de publicacions del Komintern, càrrec del que fou apartat durant les purgues estalinistes. Expulsat del Partit, hagué d'emigrar l'Àsia Central, d'on tornà a la seva terra natal el 1935 amb la intenció d'obtenir un permís d'exili a Anglaterra que mai arribà. Empleat del Museu Jueu de Praga a partir d'aleshores, el 1942 rebé l'ordre d'internament al gueto de Theresienstadt per part de les forces d'ocupació nazi. Davant la perspectiva d'una mort segura allí, Weil visqué amagat en pisos il·legals fins que la ciutat fou alliberada. Dels seus anys *d'invisibilitat* en sorgiren *Viure amb una estrella* (1949) i *Mendelssohn és a la teulada*, publicat pòstumament (1960).

Inspirant-se, doncs, en l'etapa en què Praga visqué sota el nazisme, Weil inicia el seu relat amb una anècdota tant divertida com reveladora: en els prolegòmens d'un concert al que ha d'assistir la cúpula dirigent del règim d'ocupació, es decideix retirar el bust de Mendelssohn del teulat de la Casa de les Arts d'aquella ciutat. En no haver-hi cap placa que indiqués el nom dels artistes allí immortalitzats, els encarregats opten per endur-se l'escultura amb el nas més gros, sense saber que estan retirant l'escultura de Wagner i no del compositor jueu. A partir d'aquest episodi *amable*, l'autor descriu la transformació de la vida dels habitants de la capital txeca com a resultat del terrible règim implantat allí des de l'òptica de la resistència mitjançant els gestos quotidians, tant heroics com imperceptibles (intentar mantenir una mica d'humor en el dia a dia, etc.).